

Формування інформаційної культури та медіаграмотності

(публікації 2015–2019 рр.)

1. **Про проведення всеукраїнського експерименту** за темою „Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику” на базі навчальних закладів України [Електронний ресурс] : наказ М-ва освіти і науки України від 18 серп. 2017 р. № 1199 // Медіапсихологія, медіаосвіта : [сайт] / ГО „Українська асоціація медіапсихологів та медіапедагогів”. – Електрон. дані. – Київ, 2017. – Режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/nakaz-mon-pro-provedennya-vseukrayinskogo-eksperymentu/>, вільний (дата звернення: 26.11.2018). – Назва з екрану.

2. **Заява IFLA про фейкові новини** / Міжнар. федерація бібл. асоц. та орг. ; переклад Оксани Горпинич і Валентини Пашкової // Бібл. планета. – 2018. – № 4. – С. 14–15. – Текст статті представлено також в інтернеті: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?id=11590>.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та організацій (IFLA) глибоко стурбована поширенням такого феномена, як фейкові новини, і, зокрема, політичною реакцією на нього. З огляду на це IFLA оприлюднила заяву, що містить рекомендації для урядів і бібліотек.

3. **Концепція впровадження медіаосвіти в Україні** (нова редакція) : схвалено президією Нац. акад. пед. наук України 21 квіт. 2016 р. / Ін-т соціал. та політ. психології НАПН України ; [за ред. Л. А. Найдьонової, М. М. Слюсаревського]. – Київ : [б. в.], 2016. – 19 с. – Текст док. представлено також в інтернеті: <http://mediaosvita.org.ua/book/kontseptsiya-vprovadzhennya-mediaosvity/>.

4. **Маяки інформаційного** общества. Александрійська декларація об інформаційній грамотності і освіті на протязі всієї життя / пер. Евгения Альтовського // Шк. б-ка. – 2015. – № 5/6. – С. 132–133. – Текст декларації представлено також в інтернеті: http://www.mediagram.ru/netcat_files/106/104/hc60754734ee46f439db048705afd47c.

Текст декларації прийнятий в Олександрійській бібліотеці, Олександрія, Єгипет, 9 листопада 2005 р.

5. **Бублик, О. Г.** Кінокритика як складова медіаосвіти у науковій бібліотеці / Бублик Оксана Григорівна // Бібл. Меркурій. – 2019. – Вип. 2 (22). – С. 130–136. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://vislib.onu.edu.ua/article/view/180332>, http://nbuv.gov.ua/UJRN/libmer_2019_2_12.

У соціокультурній діяльності бібліотекарі активно використовують кінотвори. Водночас показ фільмів є затребуваним серед користувачів. Та для того, щоб перегляд кінострічок не закінчувався на емоційному обговоренні, співробітники бібліотеки працюють над формуванням у глядачів критичного підходу. Запропоновано розглядати кінокритику в науковій бібліотеці як процес, який складається з двох рівнів. Перший рівень – критика модератора чи/та спікера, другий – глядачів. Встановлено, що другий рівень медіакритики залежить від того, як була проведена медіакритика на першому рівні. Визначено очікувані результати від проведеної кінокритики обох рівнів.

6. **Від медіаграмотності до медіакультури** : бібліогр. покажч. / Наук.-пед. б-ка м. Миколаєва ; [упоряд. Л. В. Шутяк ; авт. вступ. ст. К. Картузов]. – Миколаїв : [б. в.], 2016. – 45 с. – Текст документа представлено також в інтернеті: <https://library.mk.ua/resurses/vidanya/2015-2016/>.
7. **Від медіаграмотності до медіакультури** : (навч.-метод. комплекс: програма медіазанять) / Миколаїв. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, наук.-метод. центр Миколаїв. міськради, Миколаїв. обл. бібл. асоц. ; [авт. кол.: Шуляр В. І., Роскіна Т. І., Картузов К. М., Філіна Т. В.]. – Миколаїв : [б. в.], 2016. – 68 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://library.mk.ua/wp-content/uploads/2015/12/media-complex.pdf>.
8. **Від медіаграмотності до медіакультури**: стратегії, проблеми, перспективи : тези доп. Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 27 квіт. 2016 р. / ДНУ „Інститут модернізації змісту освіти” МОН України, Ін-т соціал. і політ. психології НАПН України, Акад. укр. преси, Миколаїв. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Миколаїв. обл. бібл. асоц., Наук.-пед. б-ка м. Миколаєва ; [відп. за вип. Шуляр В. І.]. – Миколаїв : [б. в.], 2016. – 122, [2] с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <http://library.mk.ua/wp-content/uploads/2015/12/theses.pdf>.
9. **Ворон, О. Г.** Управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Ворон Ольга Григорівна ; наук. кер. П. С. Олешко ; Держ. вищ. навч. закл. „Ун-т менеджменту освіти” Нац. акад. пед. наук України. – Київ, 2019. – 22 с. – Бібліогр.: с. 17–18.
10. **Всесвітній тиждень медійно-інформаційної** грамотності „Медійно та інформаційно грамотні міста” / матеріал підгот. О. Є. Матвійчук, І. І. Хемчян // Шкіл. б-ка плюс. – 2018. – Груд. (№ 23/24). – С. 2–3.

Протягом 24–31 жовтня 2018 р. у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського на підтримку ініціативи ЮНЕСКО проходив Всесвітній тиждень медійно-інформаційної грамотності під гаслом „Медійно та інформаційно грамотні міста”, спрямований на допомогу в реалізації Цілей сталого розвитку ООН.

11. **Горбань, Ю.** Бібліотека у грі: навчання інформаційної грамотності та запобіганню плагіату / Юрій Горбань, Олена Скаченко // Бібл. вісн. – 2019. – № 5. – С. 26–33. – Бібліогр.: 18 назв.

У статті розкривається досвід використання ігор у практиці бібліотек зарубіжних університетів. Охарактеризовано ігрову механіку та дизайн 12 цифрових ігор, метою яких є профілактика плагіату, навчання інформаційної грамотності та правил цитування основних стилів. Скриншоти описаних ігор містяться у презентації, що відкривається при активуванні QR-коду.

12. **Гранчак, Т.** Бібліотечно-інформаційна діяльність і медіаграмотність / Тетяна Гранчак // Вісн. Кн. палати. – 2018. – № 3. – С. 40–43. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2018_3_11.

Розглянуто проблему формування медіаграмотності серед користувачів і працівників бібліотек у контексті бібліотечно-інформаційної діяльності, зокрема

бібліотечного інформування, формування та організації бібліотечних ресурсів, бібліотечного контенту інтернет-середовища.

13. **Грипич, С. Н.** Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід : навч. посіб. / С. Н. Грипич, Л. М. Буравкова ; за заг. ред. С. Н. Грипич ; [редкол. С. Н. Грипич та ін.] ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, Наук. б-ка. – Рівне : О. Зень, 2017. – 366 с. – Бібліогр.: с. 342–362.
14. **Дегтярєва, Г.** Питання формування медіаграмотності: подолання стереотипів / Галина Дегтярєва // Укр. інформ. простір. – 2019. – Число 4. – С. 195–206. – Бібліогр.: 19 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/187531>.

Мета статті – висвітлити роль мас-медіа у формуванні та подоланні стереотипів, а також важливість формування медіаграмотності громадян, яка дозволить уникати стереотипів у разі потреби.
15. **Деркач, Л.** Стан і перспективи медіаосвіти в Україні / Лариса Деркач // Мас. комунікація: історія сьогодення, перспективи. – 2016. – № 9/10. – С. 33–38. – Бібліогр.: 14 назв.
16. **Іванова, С. А.** Поиск знаний: от клипового сознания к пониманию / С. А. Иванова // Вісн. Дніпропетров. ун-ту. Серія № 12: Соціал. комунікації. – 2016. – Т. 24, вип. 16. – С. 76–83. – Библиогр.: 5 назв.

Проаналізовано особливості роботи з інформацією, а також вплив кліпової свідомості на якість роботи з пізнавальним матеріалом. Надано практичні інструменти подолання деяких обмежень пізнання.
17. **Інформаційно-пошукова культура** : практ. рек. / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського, Бібліотека ; [уклад. Т. В. Мірохіна ; відп. за вип. В. С. Білоус]. – Вінниця : [б. в.], 2016. – 20 с. – (Серія „Основи бібліотечно-бібліографічних знань”). – Текст рекомендацій представлено також в інтернеті: http://library.vspu.edu.ua/inform/vidanna_bibliot/2016/pract_recomend.pdf.

У виданні в стислій формі охарактеризовано основні складові довідково-бібліографічного апарату бібліотеки ВДПУ. Розглянуто методіку складання бібліографічного опису документів.
18. **Ісаєнко, О.** Роль медіаосвіти у формуванні медіа культури сучасної молоді / Олександр Ісаєнко // Вісн. Кн. палати. – 2018. – № 1. – С. 22–25. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2018_1_5.
19. **Кость, С. П.** Теоретичні поняття і терміни медіаосвіти / С. П. Кость // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутріш. справ. Серія психологічна : [зб. наук. пр.] / Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів, 2017. – Вип. 1. – С. 178–186. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsp/01_2017/22.pdf.
20. **Лисенко, Л.** Роль бібліотек у організації медіаосвіти впродовж життя / Лариса Лисенко // Збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції: Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку / Акад. укр. преси, Центр віл. преси, Академія Deutsche Welle ; [упоряд.: Валерій Іванов, Оксана Волошенюк]. – Київ,

2019. – С. 409–414. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_conf_2019.pdf.

21. **Макарова, М.** Інформаційна культура: суспільні та особистісні аспекти пізнання / Марія Макарова // Вісн. Кн. палати. – 2017. – № 12. – С. 40–43. – Бібліогр.: 12 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_12_7.
22. **Маркова, В.** Медіаосвіта в системі соціальних комунікацій: теоретичний аспект / Вікторія Маркова // Вісн. Кн. палати. – 2019. – № 10. – С. 16–20. – Бібліогр.: 8 назв.
23. **Медіакультура особистості**: бібліогр. покажч. Вип. 2 / Упр. освіти виконкому Миколаїв. міськради, Наук.-пед. б-ка м. Миколаїв; [упоряд. Шутяк Л. В.; ред. Шереметьєва О. Л.; відп. за вип. Роскіна Т. І.]. – 2-ге вид., дороблене. – Миколаїв : Наук.-пед. б-ка м. Миколаєва, 2015. – 36 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://library.mk.ua/wp-content/uploads/2015/12/media.doc>.
24. **Национальная неделя грамотности и навыков счета (NLNW) в Австралии** : [31 авг. – 6 сент. 2015 г.] / пер. с англ. яз. осуществлен Т. Е. Буцкой // Шк. б-ка. – 2015. – № 12. – С. 52.
25. **Не потони в інформаційному дощі** : навчання медіа грамотності громадян : посіб для тренерів / Академія Української преси, StopFake, IREX. – [Б. м. : б. в., 2016]. – 193 с. : іл. – Текст видання представлено також в інтернеті: http://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/Citizen-Media-Literacy_Trainers-Manual_ua.pdf.
26. **Осюхіна, М.** Шляхи розвитку формальної медіаосвіти в Україні / Марина Осюхіна // Мас. комунікація: історія сьогодення, перспективи. – 2016. – № 9/10. – С. 41–45. – Бібліогр.: 5 назв.
27. **Поберезська, Г. Г.** Огляд українських медіаосвітніх ресурсів в інтернеті як джерело формування медіакультури особистості [Електронний ресурс] / Поберезська Г. Г. // Обрії друкарства : електрон. наук. журн. / Вид.-поліграф. ін.-т КПІ ім. Ігоря Сікорського, каф. вид. справи та редагування. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2019. – № 1. – С. 135–143. – Бібліогр.: 8 назв. – Режим доступу: <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/169573>.

У статті проаналізовано змістове наповнення поняття „медіакультура” та його складників – „медіаобізнаність” та „медіаграмотність”. Виявлено та систематизовано українські медіаосвітні ресурси, спрямовані на розвиток медіа- та інформаційної грамотності й формування медіакультури широкої аудиторії, в т. ч. медіапедагогів, медіапсихологів, працівників мас-медіа. Описано призначення медіаосвітніх ресурсів (інтернет-порталів „Медіаосвіта і медіаграмотність”, „Медіаосвіта”, „Про Інтернет” тощо), визначено їх роль у формуванні медіакультури особистості в цілому та для професійної самоосвіти працівників мас-медіа зокрема.
28. **Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи** : зб. ст. П’ятої міжнар. наук.-метод. конф. з медіаосвіти та медіаграмотності, 31.03–1.04. 2017 [Електронний ресурс] / [Агентство США з міжнар. розвитку (USAID), Інтерньюс, Акад. укр. преси ; упоряд.: Валерій Іванов, Оксана Волошенюк]. – Електрон. дані. – [Київ : Акад. укр. преси : Центр Віл. Преси, 2017]. – 391 с. – Режим доступу:

http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnik_konf_AUP_2017.pdf, вільний, (дата звернення: 18.01.2019). – Назва з екрана.

29. **Практична медіаграмотність для бібліотек** / [автори: Власюк Олег Валерійович, Іванова Тетяна Вікторівна, Срібна Ірина Сергіївна ; за ред. Валерія Іванова, Оксани Волошенюк ; Акад. укр. преси, Центр віл. преси]. – Київ : [б. в.], 2019. – 61 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: http://www.aup.com.ua/uploads/Mediahramotnist_dlya_bibliotek_AUP_2019.pdf.
30. **Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи** : зб. ст. Шостої міжнар. наук.-метод. конф. з медіаосвіти та медіаграмотності, 20–21 квіт. 2018 р. [Електронний ресурс] / Агентство США з міжнар. розвитку (USAID), Інтерньюс, Акад. укр. преси ; [упоряд.: Валерій Іванов, Оксана Волошенюк]. – Електрон. дані. – [Київ : Акад. укр. преси : Центр Віл. Преси, 2018]. – 243 с. – Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_statey_AUP2018.pdf, вільний, (дата звернення: 18.01.2019). – Назва з екрана.
31. **Розвиток інформаційної культури як умова єдності українського суспільства = Development of informational culture as a condition of Ukrainian society'unity** : [монографія] / [авт. кол.: О. Онищенко [та ін.] ; ред. Т. Дубас [та ін.] ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2017. – 248, [1] с. – Бібліогр.: с. 223–248.
32. **Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 „Академічна доброчесність” Закону України „Про освіту” // Шкіл. б-ка плюс. – 2019. – Лют. (№ 3/4). – С. 9–21. – Бібліогр.: с. 21.**
Запропоновано „Розширений глосарій термінів та понять із академічної доброчесності”, який є додатком до листа „Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти” Міністерства освіти і науки України № 1/9650 від 23 жовтня 2018 р. Рекомендації розроблено в рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP за підтримки Посольства США на основі вивчення успішного міжнародного досвіду.
33. **Соціокультурні механізми формування ментального імунітету проти зовнішніх маніпуляцій свідомістю населення України = Sociocultural Factors in Bulding Ukraine Population'mental Immunity to Foreign Manipulations of Consciousness = Социокультурные механизмы формирования ментального иммунитета против внешних манипуляций сознанием населения Украины** : [монографія] / [авт. кол.: В. Горовий, В. Попик та ін. ; ред.: Т. Дубас, О. Федоренко, Ю. Шлапак] ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2015. – 226 с.
34. **Тихонова, Т. В.** Дидактичний аналіз понять „інформатична компетентність” та „інформаційна культура” / Тетяна Валентинівна Тихонова // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Київ, 2015. – С. 164–179 : іл. – Бібліогр.: 21 назва.
35. **Холодуліна, Н. І.** Бібліотечний урок. Яким йому бути? [Електронний ресурс] / Холодуліна Н. І. // Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти / ЗОІППО. – Електрон. дані. – [Запоріжжя ; Київ], 2015. – № 1 (19). – Режим доступу:

http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp20/2/kholodulina_n.i.pdf, вільний. – Назва з екрана.

36. **Юрко, О. Р.** Медіакомпетентність – вміння для життя сучасної людини / О. Р. Юрко // Хімія. – 2018. – № 5/6. – С. 11–14.

Розглянуто особливості впровадження та розвитку медіаосвіти в Україні. Розкрито роль медіаосвіти та медіаграмотності у процесі формування інтелектуального та творчого потенціалу особистості, у розвитку її критичного мислення.

37. **Яворська, Т. М.** Формування медіа- та інформаційної культури: зарубіжний досвід публічних бібліотек / Яворська Тетяна Михайлівна, Щусь Надія Василівна // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2019. – № 4. – С. 38–46. – Бібліогр.: 23 назви.

Інформаційна культура учнів

38. **Альоша, О. О.** Формування моральності дітей і молоді шляхом захисту їх від шкідливої інформації / О. О. Альоша // Комп'ютер у шк. та сім'ї. – 2017. – № 1. – С. 24–29.
39. **Дубініна, О.** Методологічне обґрунтування побудови моделі розвитку інформаційної культури учасників навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі / О. Дубініна // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2016. – № 5. – С. 282–289. – Бібліогр.: 6 назв.
40. **Жувако, І. В.** Олімпіада „Інформаційна незалежність” як інноваційна форма бібліотечної роботи з формування інформаційної культури учнів / Ірина Володимирівна Жувако // Джерело пед. інновацій: інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 110–115. – Бібліогр.: 7 назв.
41. **Коропатник, М. М.** Медійна та інформаційна грамотність – одна із важливих компетентностей, які має формувати нова українська школа : виклики інформаційного суспільства / Коропатник М. М // Наук. зап. Серія: „Психолого-педагогічні науки” / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин, 2017. – № 3. – С. 99–106. – Бібліогр.: 39 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzspp_2017_3_14.
42. **Кошара, Ю. М.** Формування в учнів основної школи умінь самостійної роботи з підручником української літератури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Кошара Юлія Миколаївна ; [наук. кер. Ситченко Анатолій Люціанович] ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. – Миколаїв, 2016. – 20, [1] с. – Бібліогр.: с. 17–18.
43. **Михайленко, Н. І.** Формування інформаційної компетентності учасників освітнього процесу гімназії : [із досвіду роботи б-ки Першої укр. гімназії ім. М. Аркаса м. Миколаєва] / Н. І. Михайленко // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 4. – С. 11–13.
44. **Моисеева, И.** Сетевые проекты как инструмент повышения медиаграмотности и информационной культуры школьников : [о сетев. проектах „Миллион приключений” и „Детективное агенство мистера G”, реализ. б-кой СШ № 16 г. Гродно, Беларусь] / Инна Моисеева // Бібліотэчны свет. – 2018. – № 5. – С. 16–19. – Библиогр.: 5 назв.

45. **Моїсєєва, Н.** Соціально-комунікаційний підхід до розуміння медіаосвіти / Н. Моїсєєва // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 3. – С. 48–51. – Бібліогр.: 18 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_3_16.

У статті розглянуто основні підходи до визначення медіаосвіти. Проаналізовано значення педагогічного та інформаційного підходів у формуванні концепцій медіаосвіти. Обґрунтовано необхідність розширення концептуальних основ соціально-комунікаційного підходу. Умовами розвитку моделей медіаосвіти є виникнення медіапростору, медіатехнологій, медіадіяльності.

46. **Оранюк, Б. Ю.** Педагогічні умови формування інформаційної культури учнів у мережевому спілкуванні / Б. Ю. Оранюк // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсон. акад. неперерв. освіти Херсон. обл. ради. – Херсон : Херсон. акад. неперервної освіти, 2016. – Вип. 29. – С. 40–46. – Бібліогр.: с. 45.
47. **Поперечна, Л. А.** Шкільний бібліотекар – педагог медіа- та інформаційної культури / Поперечна Л. А. // Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховуємо культуру потреб особистості : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. і XXII Всеукр. пед. читань, 24–25 верес. 2015 р. / НАПН України [та ін.]. – Херсон, [2015]. – Ч. 3. – С. 93–97. – Бібліогр.: 7 назв. ; Шкіль. бібл.-інформ. центр. – 2014. – № 1. – С. 50–54.

Аналізуючи нормативні документи в зв'язку з упровадженням у шкільну практику медіаосвіти, автор з'ясовує, чи може шкільний бібліотекар стати медіапедагогом і які умови для цього потрібні.

48. **Рада Європи ухвалила нові рекомендації про цифрову безпеку дітей – про що вони** [Електронний ресурс] // НУШ: Нова Українська школа : [портал] / ГО „Смарт Освіта” у партнерстві з М-вом освіти і науки України. – Електрон. дані. – [Київ]. – 2018. – 15 серп. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/rada-yevropy-uhvalyla-novi-rekomendatsiyi-pro-tsyfrovu-bezpeku-ditej-pro-shho-vony/>, вільний (дата звернення: 20.06.2019). – Назва з екрану.

4 липня 2018 р. Рада Європи ухвалила нову рекомендацію „Про принципи дотримання, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі”. Оскільки Україна є членом Ради Європи, ці рекомендації стосуються і нашої держави.

49. **Рекомендація CM/Rec (2018)7 Комітету міністрів державам-членам [Ради Європи] про принципи дотримання, захисту та реалізації прав дитини в цифровому середовищі** [Електронний ресурс] : (ухвалено Ком. Міністрів 4 лип. 2018 р. на 1321-му засіданні заступників міністрів) : неофіц. пер. / Ком. Міністрів Ради Європи // НУШ: Нова Українська школа : [портал] / ГО „Смарт Освіта” у партнерстві з М-вом освіти і науки України. – Електрон. дані. – [Київ]. – 2018. – 15 серп. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/rada-yevropy-uhvalyla-novi-rekomendatsiyi-pro-tsyfrovu-bezpeku-ditej-pro-shho-vony/>, https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/08/Recommendation-CMRec20187_children_UKR.docx, вільний (дата звернення: 20.06.2019). – Назва з екрану.

Рекомендації містять вказівки щодо необхідності розроблення, втілення і моніторингу державами-членами Ради Європи комплексного стратегічного й скоординованого підходу, а також узгоджених дій і ефективної співпраці на національному та міжнародному рівнях щодо поваги, захисту та реалізації прав

дитини в цифровому середовищі. Згідно із Стратегією Ради Європи про права дитини (на 2016–2021 рр.) і Стратегією управління Інтернетом Ради Європи (на 2016–2019 рр.) права дитини в цифровому середовищі визначено як один із найбільш пріоритетних напрямів.

50. **Семеняко, Ю. Б.** Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї / Ю. Б. Семеняко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : зб. наук. пр. : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. - Рівне : РДГУ, 2017. - Вип. 17 (60). – С. 316–320.
51. **Сіваченко, І. Г.** Формування культури читання школярів як складової інформаційної культури особистості / І. Г. Сіваченко // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – Жовт. (№ 19/20). – С. 11–14. – Бібліогр.: с. 14.
52. **Тригуб, Т. М.** Медіапсихологічні чинники становлення соціометричного статусу школяра : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.05 / Тригуб Тетяна Миколаївна ; [наук. кер. Вознесенська Олена Леонідівна] ; Ін-т соц. та політ. психології Нац. акад. пед. наук України. – Київ : [б. в.], 2015. – 20 с.
53. **Хакимова, Г. А.** К вопросу о единой системе оценки уровней информационной грамотности [Электронный ресурс] / Хакимова Г. А. // Культура: теория и практика : электрон. науч. журн. / Моск. гос. ин-т культуры. – Электрон. текст. данные. – Москва, 2015. – Вып. 5 (8). – Режим доступа: <http://theoryofculture.ru/issues/57/788/>, вільний (дата звернення: 21.11.2018). – Назва з екрану.

У статті розглядається коло питань, присвячених розвитку інформаційної грамотності учнів, які обговорювалися на З'їзді німецьких бібліотекарів, що проходив навесні 2015 р. у Нюрнберзі. На обговорення представлена розроблена за дорученням Союзу німецьких бібліотекарів єдина система оцінки рівнів інформаційної грамотності.

54. **IFLA 2015** – Динамические библиотеки: доступ, развитие и преобразование : (дайджест докл. по вопр. развития шк. б-к, оцениванию их деятельности, дет. чтению, медиа-информ. грамотности и обслуживанию детей и молодежи) : [опыт Нидерландов, Франции, Португалии, Финляндии, Японии, Бразилии, Румынии, ЮАР] / перевод подгот. Валентиной Борисовной Антиповой // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2015. – № 11. – С. 20–40.

Інформаційна культура студентів

55. **Бабенко, Т.** Розвиток ціннісного компонента інформаційної культури майбутніх учителів історії / Тетяна Бабенко // Рід. шк. – 2017. – № 3/4. – С. 26–30. – Бібліогр.: 6 назв.
56. **Грипич, С.** Формування інформаційної культури користувачів як важлива складова діяльності бібліотеки закладу вищої освіти / Світлана Грипич, Людмила Буравкова // Бібл. форум: історія, теорія і практика. – 2019. – № 1. – С. 33–40. – Бібліогр.: 16 назв.

Розглянуто коло проблем з теоретичних засад інформаційної культури та практичного досвіду її формування в бібліотеках закладів вищої освіти.

Репрезентовано 2-ге видання навчального посібника «Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід», який висвітлює роботу наукової бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету в цьому напрямі.

57. **Деменнікова, Т. В.** Бібліотечно-інформаційна грамотність – складова інформаційної культури студента : [досвід роботи б-ки Берислав. пед. коледжу Херсон. обл.] / Т. В. Деменнікова, О. В. Ізмайлова // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 8. – С. 35–38.

58. **Дудолодова, А. В.** Роль бібліотечного середовища у розвитку інформаційної компетентності студентів / А. В. Дудолодова, Л. В. Дудолодова // Проблеми сучасної освіти : зб. наук.-метод. пр. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; [редкол.: Ю. В. Холін та ін.] – Харків, 2016. – Вип. 7. – С. 153–157. – Бібліогр.: 8 назв.

У статті розглянуто роль бібліотеки у забезпеченні якості вищої освіти. Уточнено терміни „компетентність”, „інформаційна компетентність”. Досліджено значення читання для академічної діяльності студентів класичного університету.

59. **Земка, О. І.** Формування інформаційних дослідницьких умінь у майбутніх учителів української мови і літератури / О. І. Земка // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2015. – № 1. – С. 267–273. – Бібліогр.: 5 назв.

Розкрито сутність поняття „інформація” на основі педагогічної та психологічної наукової літератури. Охарактеризовано види інформаційних дослідницьких умінь студентів-філологів, зокрема: бібліографічних, лексикографічних та технічних.

60. **Каракоз, О. О.** Формування інформаційної культури студентів як невід’ємна складова сучасної вищої освіти / Олена Олександрівна Каракоз // Бібліотека: місце традицій, простір інновацій : матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка. – Київ : Видавн. центр КНУКіМ, 2018. – С. 118–120. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Biblioteka-mistse-traditsiy.pdf>.

61. **Костирко, Т. М.** Формування культури академічної доброчесності бібліотекою закладу вищої освіти / Костирко Тамара Миколаївна, Жигалкіна Марина Сергіївна // Бібл. Меркурій. – 2019. – Вип. 2 (22). – С. 190–198. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://vislib.onu.edu.ua/article/view/180350>, http://nbuv.gov.ua/UJRN/libmer_2019_2_18.

У статті розглядаються актуальні завдання в дослідженні академічної доброчесності – боротьба з плагіатом; формування етичних норм академічної спільноти; виховання інформаційної грамотності; підвищення мотивації навчання. Описано комплекс заходів щодо академічної доброчесності, впроваджених в роботу НБ Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова з метою підвищення інформаційної компетентності студентів, молодих науковців та професорсько-викладацького складу університету.

62. **Кудрявцева, О. А.** Формування інформаційної культури у майбутніх бакалаврів дошкільної освіти / Олена Альбертівна Кудрявцева, Аліна Михайлівна Комишан // Наук. вісн. Південноукраїн. нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського : журнал. Пед. науки

/ Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2016. – № 5 (112). – С.63–67. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpupupp_2016_5_12.

63. **Макарова, Г. Г.** Професійний розвиток майбутнього вчителя в умовах інформаційно-освітнього середовища наукової бібліотеки : монографія / Макарова Г. Г. ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів : Десна, 2016. – 214 с. – Бібліогр.: с. 168–195. – Текст монографії представлено також в інтернеті: <https://ru.calameo.com/read/004672910201449c3568d>.

64. **Мельник, С.** Проблема медіаосвіти в сучасній Україні / Сергій Мельник, Анастасія Юшина, Ганна Дубович // Актуальні питання документознавства та інформаційної діяльності: теорії та інновації : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих науковців, Одеса, 24–25 берез. 2016 р. / Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського, Одес. нац. політехн. ун-т. – Днепропетровск : Середняк Т. К., 2016. – С. 222–230.

У статті розкривається сутність поняття „медіаосвіта”, досліджуються проблеми та перспективи розвитку медіаосвіти у сучасній Україні. Особливості стану медіаосвіти аналізуються на прикладі організації, конференцій та семінарів, які проводяться у Одесі та Одеській області.

65. **Почтовюк, С. І.** Методичні основи формування інформаційної культури майбутніх психологів / С. І. Почтовюк, В. П. Черненко // Наук. зап. Бердян. держ. пед. ун-ту / Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ : Ткачук А. В., 2016. – Вип. 1 : Педагогічні науки. – С. 195–202 : іл.

66. **Руденко, Ю. О.** Виховання інформаційної культури студентів у навчально-виховному процесі кооперативних технікумів і коледжів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Руденко Юлія Олександрівна ; [наук. кер. Журба Катерина Олександрівна] ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пробл. виховання. – Київ, 2016. – 20 с.

67. **Степаненко, А. І.** Формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Степаненко Анастасія Ігорівна ; наук. кер. С. В. Лапаєнко ; Нац. акад. пед. наук України. Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ, 2017. – 21 с. – Бібліогр.: с. 17–18.

68. **Стещенко, Г. О.** Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв і її роль у формуванні інформаційної культури студентів / Галина Олександрівна Стещенко // Бібліотека: місце традицій, простір інновацій : матеріали круглого столу, присвяч. 55-річчю наук. б-ки Київ. нац. ун-ту культури і мистецтв, Київ, 30 листоп. 2018 р. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка. – Київ : Видавн. центр КНУКіМ, 2018. – С. 131–132. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://lib.knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Biblioteka-mistse-traditsiy.pdf>.

69. **Стоянов, В. А.** Інформаційна культура майбутнього фахівця фізичної культури як складова освітніх технологій в умовах інформаційного простору / В. А. Стоянов // Вісн. Харків. держ. акад. культури. Серія: Соц. комунікації : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2015. – Вип. 47. – С. 110–117. – Бібліогр.: 8 назв.

Мета статті – розглянути роль інформаційної культури в професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в умовах інформаційного простору.

70. **Трачук, Л. Ф.** Формування інформаційної культури користувачів як напрям науково-видавничої діяльності бібліотеки закладу вищої освіти : [про навч. посіб. Наук. б-ки Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту „Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід”] / Л. Ф. Трачук // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер.: Бібліотекознавство. Книгознавство / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка ; [редкол.: С. А. Копилов, Л. В. Климчук та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 2018. – Вип. 5. – С. 232–235. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1925/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohienka-Seriia-bibliotekoznavstvo-knyhoznnavstvo-Vyp.5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

71. **Тур, О.** Академічна доброчесність у науковій комунікації майбутніх документознавців: роль університетської бібліотеки / Тур Оксана, Гаращенко Лілія, Вініченко Аліна // Бібліотека закладу вищої освіти в умовах трансформаційних змін: відкрита наука, відкритий доступ, цифрова педагогіка : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 20–21 верес. 2018 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Бібліотека ім. М. А. Жовтобрюха, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.]; [редкол.: Степаненко М. І. та ін.]. – Полтава, 2018. – С. 109–114. – Текст статті представлено також в інтернеті: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/10755>.

Розглянуто академічну доброчесність як важливий критерій наукової комунікації студентів-документознавців; висвітлено роль університетської бібліотеки в сприянні академічної доброчесності студентів, схарактеризовані основні складники академічної недоброчесності, особливу увагу приділено висвітленню такого явища як плагіат, а також напрямам роботи бібліотеки закладу вищої освіти з популяризації ідей академічної доброчесності.

72. **Харькова, Є. Д.** Формування інформаційної культури майбутнього вихователя в системі його професійної підготовки / Євдокія Дмитрівна Харькова // Вісн. Глухів. нац. пед. ун-ту ім. Олександра Довженка. Пед. науки : зб. наук. пр. / Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. – Глухів : Глухів. НПУ ім. О. Довженка, 2018. – Вип. 1 (36). – С. 67–72. - Бібліогр.: 9 назв.

73. **Шапиро, Н. Г.** Информационная грамотность: сотрудничество библиотек и университетов во Франции / Н. Г. Шапиро // Библиография. – 2016. – № 2. – С. 100–121.

Висвітлено про досвід взаємодії бібліотек і викладачів університетів Франції для просування інформаційної грамотності серед студентів у кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

74. **Шекенева, В. І.** Бібліотека закладу вищої освіти – осередок формування культури академічної доброчесності / В. І. Шекенева // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер.: Бібліотекознавство. Книгознавство / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка ; [редкол.: С. А. Копилов, Л. В. Климчук та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 2018. – Вип. 5. – С. 192–196. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті

представлено також в інтернеті: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/1925/Naukovi-pratsi-K-PNU-im.I.-Ohiiienka-Seriia-bibliotekoznavstvo-knyhoznnavstvo-Vyp.5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Розглянуто поняття академічної доброчесності та засади формування академічної культури і етики в закладах вищої освіти України та в бібліотеках університетів зокрема. Визначено напрями діяльності університетських книгозбірень в рамках ініційованого УБА проекту „Культура академічної доброчесності: роль бібліотек”.

75. **Шкуренко, О. В.** Виховання інформаційної культури в майбутніх учителів початкової школи засобами хмарних технологій / О. В. Шкуренко // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : [б. в.], 2016. – Вип. 4. – С. 299–305. – Бібліогр.: 6 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2016_4_36.

Стаття присвячена дослідженню проблеми виховання інформаційної культури у студентів факультету початкової освіти засобами хмарних технологій. Особливу увагу приділено використанню технології „віртуальна стіна” на прикладі web-ресурсу Padlet.

Інформаційна культура педагогів і бібліотекарів

76. **Алексеева, С. В.** Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів : посібник / С. В. Алексеева, О. Д. Гуменний, В. В. Паржницький ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проф.-техн. освіти. – Київ : [Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України], 2015. – 186 с. – Текст посібника представлено також в інтернеті: <http://lib.iitta.gov.ua/10042/1/rozvytok%20IK.pdf>.
77. **Андрощук, І.** Формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в умовах післядипломної освіти / Ірина Андрощук, Олег Ворон // Нова пед. думка. – 2016. – № 2. – С. 13–16. – Бібліогр.: 5 назв.
78. **Гожуловська, В. В.** Формування інформаційної культури педагогічних працівників / Вікторія Вікторівна Гожуловська // Тавр. вісн. освіти. – 2018. – № 3. – С. 40–45. – Бібліогр.: 7 назв.
79. **Грабовський, П. П.** Розвиток інформаційної компетентності вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній педагогічній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Грабовський Петро Петрович ; [наук. кер. Спірін Олег Михайлович] ; Держ. вищ. навч. закл. „Ун-т менеджменту освіти” Нац. акад. пед. наук України. – Житомир, 2016. – 20 с. – Бібліогр.: с. 15–17.
80. **Гуменний, О. Д.** Науково-методичне забезпечення розвитку інформаційної культури керівників професійно-технічних навчальних закладів / Олександр Гуменний // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т проф.-техн. освіти. – Київ : Поліграфсервіс, 2015. – Вип. 6. – С. 67–79. – Бібліогр.: 9 назв.

81. **Гуменний, О. Д.** Розвиток інформаційної культури керівників вищих навчальних закладів : монографія / О. Д. Гуменний. – Київ : [Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України], 2015. – 245 с. – Текст монографії представлено також в інтернеті: http://lib.iitta.gov.ua/11259/1/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_03_11_15_1_hruden.pdf.
82. **Дубініна, О.** Методологічне обґрунтування побудови моделі розвитку інформаційної культури учасників навчально-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі / О. Дубініна // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2016. – № 5. – С. 282–289. – Бібліогр.: 6 назв.
83. **Іванов, С.** Медіаінформаційні технології розвитку інтелектуальної компетентності вчителя / С. Іванов, Л. Іванова // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка : Педагогіка / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2016. – Вип. 2 (4) /2016. – С. 17–20. – Бібліогр.: 9 назв. – Текст статті представлено також в інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vknutshp_2016_2_6.pdf.
84. **Михайленко, Н. І.** Формування інформаційної компетентності учасників освітнього процесу гімназії : [із досвіду роботи б-ки Першої укр. гімназії ім. М. Аркаса м. Миколаєва] / Н. І. Михайленко // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 4. – С. 11–13.
85. **Найдьонова, Л. А.** Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу : підруч. для слухачів системи післядиплом. пед. освіти / Любов Антонівна Найдьонова ; [літ. редагування Медюка Ю. Г.]; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології Нац. акад. пед. наук України. – Вид. 2-ге, стер. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2015. – 243 с.
86. **Новгородська, Ю. Г.** Феномен інформаційної культури в управлінській діяльності керівника / Новгородська Ю. Г., Кравченко Л. І. // Наук. зап. Серія: Психолого-педагогічні науки / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин, 2017. – № 3. – С. 107–112. – Бібліогр.: 10 назв.
87. **Рязанцева, Т. В.** Библиотекарь как тьютор педагога : формирование информ. культуры педагогов на базе б-ки гимназии / Татьяна Владимировна Рязанцева // Б-ка в шк. – 2015. – № 9. – С. 44–46.
88. **Шовш, К.** Інформаційна культура соціального педагога: особливості формування та реалізації / Катерина Шовш // Вища освіта України. – 2017. – № 1. – С. 65–71. – Бібліогр.: 15 назв.

Навчальні програми, плани занять з інформаційної культури

89. **Авторські заняття від медіапедагогів-лідерів:** медіаосвітні практики в позакласній роботі учнів 5–7 класів [Електронний ресурс] / Акад. укр. преси ; [автори: Волощенко Оксана Валеріївна та ін. ; літ. ред. О. Телемко ; верстка Ю. Гузи]. – Електрон. дані. – [Київ] : Акад. укр. преси : Центр віл. преси, 2017. – 49 с. – (Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності Академії української преси). – Режим доступу:

http://www.aup.com.ua/uploads/5_7_class.pdf, вільний (дата звернення: 21.02.2019). – Назва з екрана.

90. **Блудова, В. А.** Сучасний бібліотечний урок: методика та технологія проведення / Вікторія Андріївна Блудова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 115–137. – Дод.: сценарії бібл. уроків.
91. **Книжка у світі Медіа** [Електронний ресурс]: програма факультат. курсу з медіаграмотності для закл. заг. серед. освіти. Розроблення занять : [5–7 кл.] / Дегтярьова Г. А., Білик О. М., Кукленко О. С. – Електрон. дані. – [Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018]. – 117 с. : іл. – Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/BookInMediaWorld_2018_small1.pdf, вільний (дата звернення: 12.11.18). – Назва з екрана.
92. **Медіаграмотність у початковій школі:** посібник для вчителя [Електронний ресурс] / Акад. укр. преси ; [автори: Іванова Інна Богданівна та ін. ; літ. редактування О. Телемка ; макетування Ю. Гузи]. – Електрон. дані. – [Київ] : Акад. укр. преси : Центр віл. преси, 2018. – 233 с. – (Бібліотека масової комунікації та медіаграмотності Академії української преси). – Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Pochatkova_school_2018.pdf, вільний (дата звернення: 12.03.2019). – Назва з екрана.
93. **„Медіакультура особистості”** : навч.-метод. моделі медіазанять [для 10 кл.] : навч.-метод. посіб. / [Миколаїв. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, каф. психології, педагогіки та менеджменту освіти ; упоряд. Т. П. Крячко ; за наук. ред. В. І. Шуляра]. – Миколаїв : [б. в.], 2016. – 146 с. – Текст видання представлено також в інтернеті: <https://library.mk.ua/wp-content/uploads/2015/12/media-posibnik.pdf>.
94. **Основи інформаційної культури** : прогр. курсу за вибором для 5–7 кл. Профіль: гуманітарний : схвалено для використання у загальноосвіт. навч. закл. (лист ІМЗО від 13.10.2016 № 2.1/12-Г-767) / уклад. Лихожон Тетяна Володимирівна ; рец.: Голобородько Євдокія Петрівна, Бардашевська Анна Іванівна // Інформ. зб. для дир. шк. та зав. дит. садочка. – 2017. – № 7/8. – С. 93–118.
95. **Основи критичного мислення.** 10(11) клас : метод. посіб. для вчителів / [авт.: О. І. Пометун, І. М. Сущенко]. – Дніпропетровськ : Ліра, 2016. – 156 с.
96. **Практична медіаграмотність.** Посібник для бібліотекарів [Електронний ресурс] / Бібліоміст, Акад. укр. преси ; автори: Людмила Гуменюк, Валентина Потапова // Б-ка мас. комунікації та медіаграмотності : [сайт] / Акад. укр. преси. – Електрон. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/books/mbm/>, вільний (дата звернення: 18.01.2019). – Назва з екрана.
97. **Шейбе, С.** Медіаграмотність : крит. мислення у мультимед. світі : підруч. для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу ; [пер. з англ. С. Дьома ; заг. ред.: В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк]. – Вид. друге, стереотипне. – [Київ] : Акад. укр. преси : Центр віл. преси, 2017. – 307 с. – Скорочений текст видання представлено також в інтернеті: http://www.aup.com.ua/uploads/medialiteracy_2017_short.pdf.

Сценарії бібліотечних занять

98. **Анненкова, Л. В.** 3 історії книги : [сценарій бібл. урока] / Л. В. Анненкова // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 11. – С. 33–37.
99. **Антонюк, А. А.** Турнір книгоманів : (інтелектуальна гра) / А. А. Антонюк // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 1. – С. 32–34.

Сценарій заходу, що включає різноманітні конкурси.

100. **Артеменко, Н. М.** Книга та комп'ютер в інформаційному суспільстві: сучасне й майбутнє : [проект] / Н. М. Артеменко // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 11. – С. 14–18.
101. **Бібліотека ХХІ століття** : (матеріали переможців обласного етапу Всеукраїнського конкурсу „Шкільна бібліотека”) : Чернігів. обл. / упоряд.: Л. П. Бурцева, Т. Б. Кравець // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 6. – С. 16–32. – Зміст: „Найкращий читач року” : (конк. для учнів 6–7-х кл.) / Н. І. Єрмоленко. У країні книг : (гра-подорож для учнів 5–6-х кл.) / С. Я. Петренко. „Книга – храм мудрості” : (родинне свято) / В. М. Прядко. Брейнинг : (гра для учнів 6–7-х кл.) / Н. М. Білюк.
102. **Бібліотека ХХІ століття** : (матеріали переможців обласного етапу Всеукраїнського конкурсу „Шкільна бібліотека”) : Чернігів. обл. / упоряд.: Л. П. Бурцева, Т. Б. Кравець // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 7. – С. 9–17. – Зміст: „Книга та комп'ютер в інформаційному суспільстві” : (бібл. урок-діалог для 9-х кл.) / В. Б. Головка. „Т. Г. Шевченко і Чернігівщина” : (літератур. подорож) / Н. М. Мелконян.
103. **Блудова, В. А.** Сучасний бібліотечний урок: методика та технологія проведення / Вікторія Андріївна Блудова // Джерело пед. інновацій : інформ. технології в б-ці загальноосвіт. навч. закл. – 2015. – Вип. 1 (9). – С. 115–137. – Дод.: сценарії бібл. уроків.
104. **Богданчук, Г. П.** „Дружба з книжкою – це свято” : (посвята в читачі) / Г. П. Богданчук // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 1. – С. 40–43.
105. **Вернидуб, Г. В.** Така незнайома знайома книга : ([сценарій бібл. уроку] для учнів 5–7-х кл.) / Г. В. Вернидуб // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 12. – С. 26–31.
106. **Войцех, Р. М.** Гра-подорож „Книжковий марафон” : [сценарій заходу] / Раїса Миколаївна Войцех // Шкіл. б-ка плюс. – 2016. – Серп. (№ 15/16). – С. 24–27.
107. **Галицких, Е. О.** Читательський семінар „Как подружиться с журналом?” : [на прикладі журн. „Школьная библиотека: сегодня и завтра”] / Е. О. Галицких // Шк. б-ка: сегодня и завтра. – 2015. – № 3. – С. 4–7.
108. **Гончарова, Ю. В.** По дорозі до країни книг : [сценарій бібл. заходу] / Ю. В. Гончарова // Шкіл. б-ка. – 2016. – № 11. – С. 81–84.
109. **Григор'єва, О. О.** Турнір книголюбів ([сценарій бібл. уроку] для учнів 5-х кл.) / О. О. Григор'єва // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 6. – С. 16–19.
110. **Давидова, Л. Л.** Книга в образотворчому мистецтві / Л. Л. Давидова // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 8. – С. 29–36.

Сценарій бібліотечного уроку, мета якого – розвинути інтерес до книжки, читання, образотворчого мистецтва.

111. **Зубарева, Т. О.** ДБА бібліотеки. Правила бібліографічного опису документів : [сценарій бібл. уроку] / Т. О. Зубарева // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 9. – С. 39–41.
112. **Зубарева, Т. О.** Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві : урок-діалог / Т. О. Зубарева // Шкіл. б-ка. – 2013. – № 15/16. – С. 89–91.
113. **Зубарева, Т. О.** Структура наукової книги : [сценарій бібл. уроку] / Т. О. Зубарева // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 4. – С. 30–32.
114. **Козіна, В. В.** „Посвята в читачі” : (позакл. захід для учнів 1-х кл.) / В. В. Козіна, І. Л. Злоцька // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 3. – С. 25–27.
115. **Козюк, В.** Квест „Бібліоновачок” : [сценарій заходу] / В. Козюк // Шкіл. б-ка. – 2016. – № 3. – С. 52–53.
116. **Копитко, Л. Й.** Золота скарбниця знань : (бібл. свято) : [сценарій заходу, присвяченого темі „Книга”] / Л. Й. Копитко // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 10. – С. 14–16.
117. **Корхова, В. В.** Свято казки : [сценарій мас. заходу в б-ці] / В. В. Корхова // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 6. – С. 34–37.
118. **Коцюрба, І. А.** Книжкова родина : [період. видання] : (бесіда для учнів 4-х кл.) / І. А. Коцюрба // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 3. – С. 18–21.
119. **Кульчицька, Т. В.** Країна казкова – країна книжкова : свято для учнів 1–4 кл. / Т. В. Кульчицька // Шкіл. б-ка. – 2017. – № 3. – С. 12–13.
120. **Литовченко, А. В.** „Бібліобродилка” : (квест для учнів 10–11-х кл.) / А. В. Литовченко // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 2. – С. 12–16.
121. **Наумовець, М. І.** Посвята в читачі : [сценарій заходу] / М. І. Наумовець // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 1. – С. 40–45.
122. **Недашківська, Н. І.** Довідкова література : [сценарій бібл. заняття] / Н. І. Недашківська // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 10. – С. 43–45.
123. **Омельчук, А. П.** Святкова лінійка до Всеукраїнського дня бібліотек / А. П. Омельчук // Шкіл. б-ка. – 2017. – № 9. – С. 7–8.
124. **Онищук, М. М.** Історія періодичних видань : [сценарій бібл. уроку] / М. М. Онищук // Шкіл. б-ка. – 2014. – № 5. – С. 46–47.
125. **Пальчевська, О. М.** Розстановка книг у бібліотеці : (урок-подорож для учнів 2-х кл.) / О. М. Пальчевська // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 5. – С. 12–14.
126. **Плужник, О. А.** Подорож країною Читалією : (година спілкування) / О. А. Плужник // Шкіл. бібліотекар. – 2015. – № 2. – С. 14–16.
127. **Посвята в читачі** : [сценарій. З досвіду роботи Полтав. обл. б-ки для дітей ім. Панаса Мирного] // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 9. – С. 41–42.
128. **Посвята в читачі** : [сценарій. З досвіду роботи Полтав. обл. б-ки для дітей ім. Панаса Мирного] // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 9. – С. 41–42.
129. **Руденко, Т. Д.** Закріплюємо бібліографічні знання : вікторина [для 5–7 кл.] / Т. Д. Руденко // Шкіл. б-ка. – 2017. – № 4. – С. 120–121.

130. **Руденко, Т. Д.** Робота з довідковою літературою : (КВК для учнів 6-х кл.) / Т. Д. Руденко // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 7. – С. 43–45.
131. **Руденко, Т. Д.** Сучасне комп'ютерне забезпечення в бібліотечній справі : бібл. урок для 11-х кл. / Т. Д. Руденко // Шкіл. б-ка плюс. – 2015. – Берез. (№5/6). – С. 29–31.
- Подано сценарій бібліотечного уроку, присвяченого САБ ІРБІС.*
132. **Рудь, О. В.** Подорож у глибини книжкового моря : ([бібл. урок] для учнів 3-х кл.) / О. В. Рудь // Шкіл. бібліотекар. – 2017. – № 6. – С. 23–25.
133. **Савінова, Л. М.** Періодичні видання для дітей середнього шкільного віку : [сценарій бібл. уроку] / Людмила Миколаївна Савінова // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – Берез. (№ 5/6). – С. 19–21.
134. **Салієнко, Н. В.** Структура книги : [сценарій гри] / Н. В. Салієнко // Шкіл. б-ка. – 2016. – № 12. – С. 14–15.
135. **Сластіна, В. О.** Посвята в читачі : [сценарій заходу] / В. О. Сластіна // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 9. – С. 40–42, 44–46.
136. **Смоляр, О. Є.** Подорож по казках : [сценарій мас. заходу] / О. Є. Смоляр // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 4. – С. 5–7.
137. **Спащенко, Ю. М.** Структура книжки : [бібл. урок] / Юлія Михайлівна Спащенко // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – № 5/6 (берез.). – С. 6–9.
138. **Спащенко, Ю. М.** Твої помічники у навчанні : [довідк. літ. : сценарій бібл. уроку] / Юлія Михайлівна Спащенко // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – № 5/6 (берез.). – С. 2–5.
139. **Станкевич, І. В.** Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві: (урок-діалог для користувачів – учнів старшого шкільного віку) / Станкевич Ірина Василівна // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – Лют. (№ 3/4). – С. 25–28.
140. **Стеценко, І.** Звідки береться інформація : [сценарій заняття] / Ірина Стеценко // Інформ. зб. для директора шк. та зав. дит. садка. – 2018. – № 1. – С. 77–90.
141. **Стеценко, І.** Інформація про інформацію, або Незвичайні діалоги про інформацію : [сценарій заняття для дітей 4–6 років] / Ірина Стеценко // Інформ. зб. для директора шк. та зав. дит. садка. – 2018. – № 1. – С. 74–77.
142. **Ткаченко, Г. М.** Бібліотренінги як метод промоції дитячого читання : [сценарій бібліотренінгу „З книгою поведешся – розуму наберешся” для учнів 5–8 кл.] / Г. М. Ткаченко // Шкіл. бібліотекар. – 2016. – № 11. – С. 2–6.
143. **Тодорова, С. М.** Книгоманія : [сценарій конкурсу] / С. М. Тодорова, С. Ф. Кравченко // Шкіл. бібліотекар. – 2018. – № 12 (груд.). – С. 26–30.
144. **Федоренко, Л. Ф.** Журнали та газети читаю, тому все знаю : формування лідер. компетентностей учнів під час бібл. уроків : [сценарій бібл. уроку] / Л. Ф. Федоренко, Т. К. Престинська // Шкіл. б-ка плюс. – 2017. – Берез. (№ 5/6). – С. 22–25.
145. **Храм мудрості й наук** : [сценарій заходу, присвяч. кн. і шк. б-ці] / Л. М. Коновалюк [та ін.] // Шкіл. б-ка. – 2015. – № 10. – С. 41–42.

146. **Шумейко, С. В.** Знавці книжкових багатств : урок-турнір / С. В. Шумейко // Шкіл. б-ка. – 2017. – № 4. – С. 122–123.
147. **Щербак, Л. С.** Навчальна книга – ключ до знань : [тем. бесіда з учнями] / Л. С. Щербак // Шкіл. б-ка. – 2017. – № 9. – С. 109–110.